

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

ГЕОГРАФИЈА

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE
šk. god. 2022./2023.

GEO.52.SR.R.K1.44

52458

Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака на листу за одговоре:

C *UK*

↑   ↑
Преписан тачан одговор   Параф (скраћени потпис)

Начин исправљања грешака у испитној књижици:

(Матура)   државна матура

UK

↑   ↑   ↑
Прецртан погрешан одговор у заградама   Тачан одговор   Параф (скраћени потпис)

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кесици.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин исправљања грешака.

Приликом исправљања погрешака потребно је ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме).

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 44 странице, од тога 1 празну.

I Задаци вишеструког избора

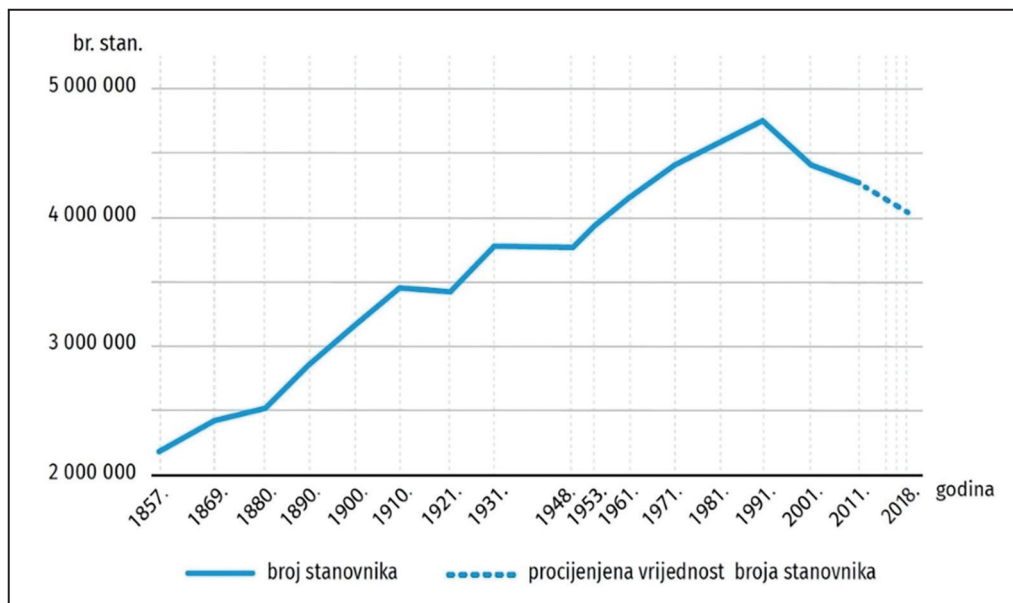
У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре.
Сваки тачан одговор доноси један бод.

1. Која је од наведених компанија доминирала глобалним тржиштем хране и пића од 2015. до 2019. године?

A. Mars
B. Nestle
C. PepsiCo
D. The Coca Cola Company

(1 бод)

2. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

Између којих је пописа просечна годишња промена броја становника износила око 35 000 становника?

A. између пописа 1869. и 1880. године
B. између пописа 1880. и 1890. године
C. између пописа 1971. и 1981. године
D. између пописа 2001. и 2011. године

(1 бод)

3. Пажљиво промотрите приложене фотографије.

Којој врсти стена према настанку припадају приказане стене?

- A. магматским ефузивним стенама
- B. магматским интрузивним стенама
- C. кластичним седиментним стенама
- D. метаморфним стенама

(1 бод)

Географија

---

4. Пажљиво промотрите приложеноу фотографију.

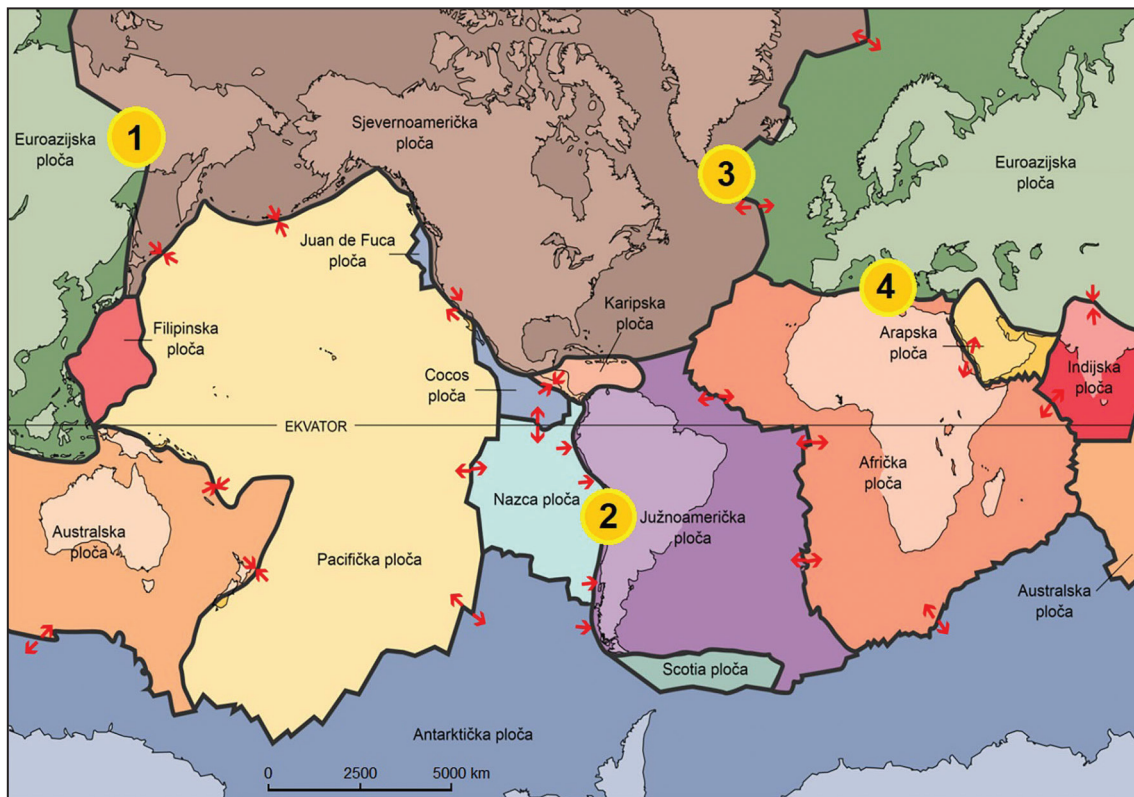

Који је од наведених моринских рељефних облика видљив на приложеној фотографији?

- A. абразијска раван
- B. клиф
- C. томболо
- D. таласна поткапина

(1 бод)

5. Пажљиво промотрите географску карту.

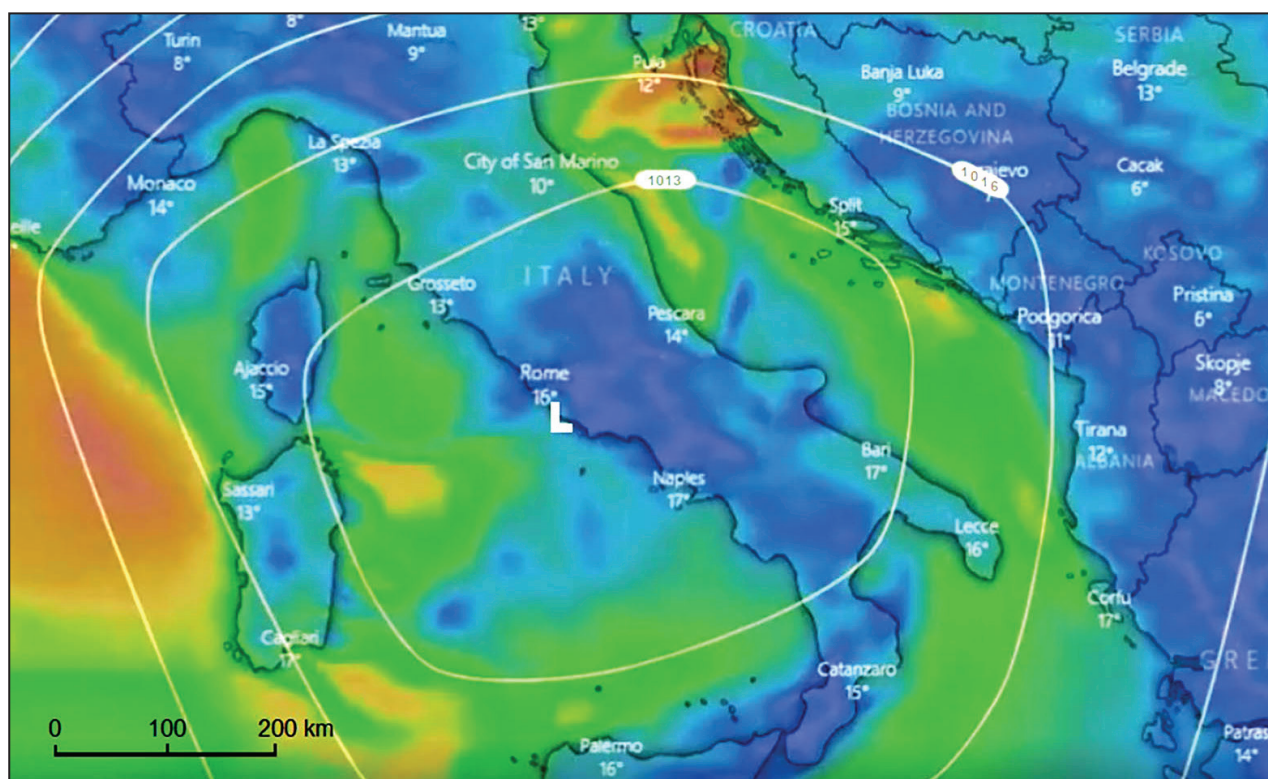
Којим је бројем означена граница литосферних плоча на којој је велика вероватност појаве потреса највећих вредности магнитуде?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

Географија

6. Пажљиво промотрите географску карту.

Који ветар пуше на подручју Сплитско-далматинске жупаније у тренутку приказаном на синоптичкој карти?

- A. бура
- B. лебић
- C. маестрал
- D. пуленат

(1 бод)

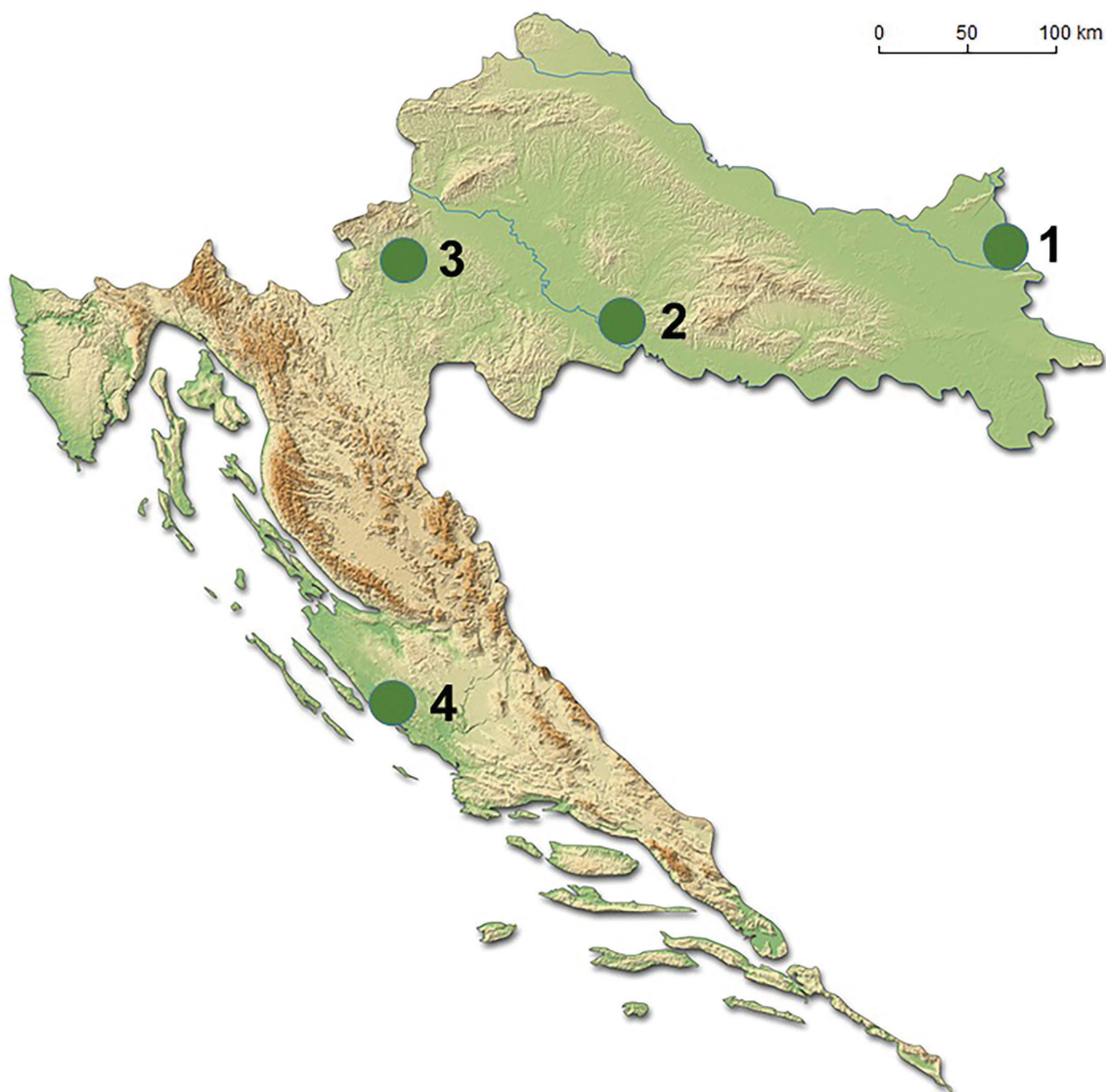
7. Која од наведених држава чланица ОПЕЦ-а **није** ратифицирала Паришки споразум из 2016. године?

- A. Алжир
- B. Ирак
- C. UAE
- D. Венецуела

(1 бод)

8. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Којим је бројем означено мочварно подручје где бочата вода придоноси његовој биоразноликости?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

Географија

9. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Којим је бројем означено језеро које **не припада** групи вештачких језера?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

10. Пажљиво прочитајте приложени текст.

Једна од наведених држава суочила се у последњих 40 година са демографским проблемима. Број старог становништва растао је континуирано, а тиме се и повећавало старање о старијим суграђанима. Мање је финансијских средстава уложено у развој државе, а ослабила је и одбрамбена моћ државе. Од 1987. године уводи се нова политика: пожељно је имати троје и више деце, потиче се мајчинство, продужава се породилни допуст за обадва родитеља те се дедови и баке ослобађају дела пореза ако ће се бринути о унуцима. Влада спонзорише и агенције за упознавање те отвара врата уласку стране радне снаге.

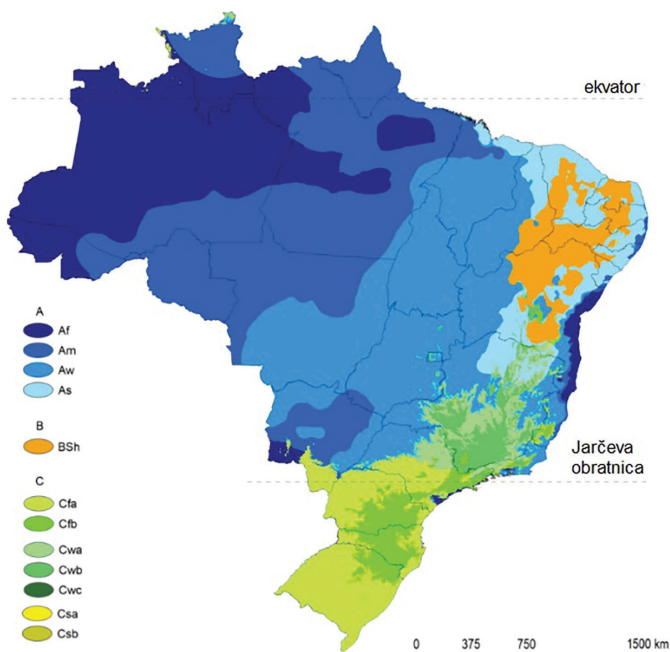
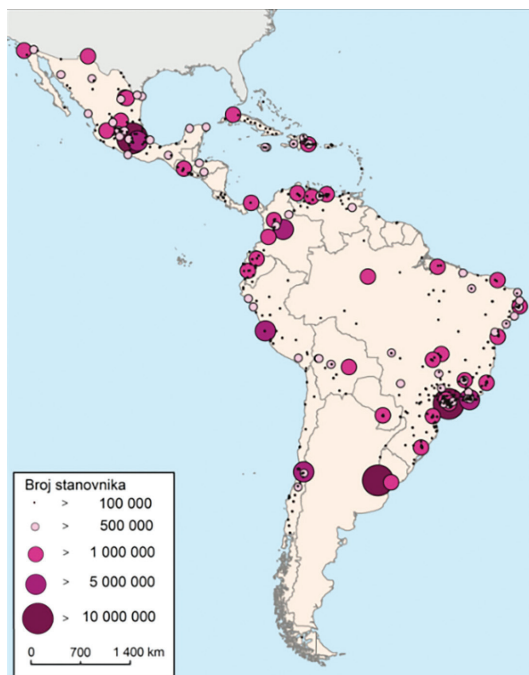
Која од наведених држава проводи ову експанзивну популацијску политику?

- A.** Индија
- B.** Нигерија
- C.** Сингапур
- D.** Тајланд

(1 бод)

Географија

11. Пажљиво промотрите приложене географске карте.

На подручју којег типа климе у Бразилу има најмање милионских градова?

- A. на подручју прашумске климе
- B. на подручју саванске климе
- C. на подручју умерено топле влажне климе
- D. на подручју сунјске климе

(1 бод)

12. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Која је темељна сврха жичара у приказаном граду?

- A. обилазак храмова у вишим подручјима
- B. обилазак старе језгре града
- C. развој зимског туризма
- D. транспорт радника из сламова

(1 бод)

Географија

13. Пажљиво промотрите графичке прилоге.

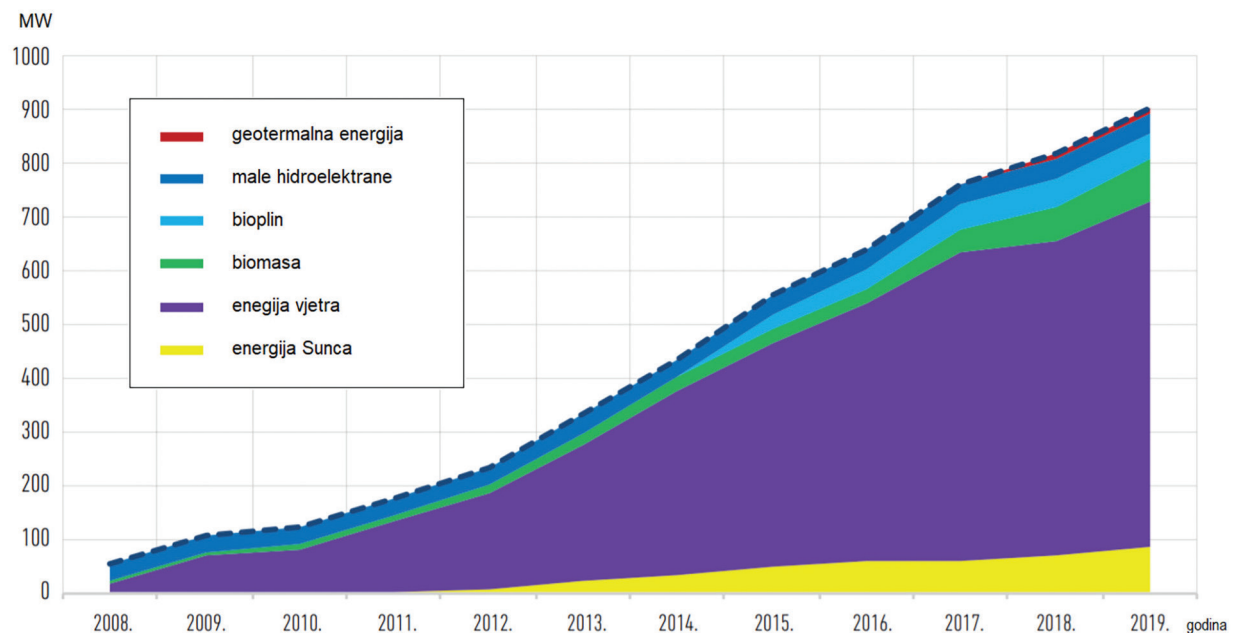

На обадва графичка прилога заокружен је показатељ једне од група друштвеногеографских локацијских фактора привредних активности. У коју се групу фактора убрајају традиција и бренд?

- A. у демографске факторе
- B. у историјске факторе
- C. у техничко-економске факторе
- D. у економско-политичке и социјалне факторе

(1 бод)

14. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

Који од наведених обновљивих извора енергије бележи највећи релативни раст инсталираних капацитета од 2014. до 2019. године?

- A. капацитети на биомасу
- B. капацитети на биогаз
- C. капацитети на ветар
- D. соларни капацитети

(1 бод)

Географија

---

15. Пажљиво промотрите приказану фотографију.

За коју је индустријску револуцију карактеристична производња приказана на фотографији?

- A. за прву индустријску револуцију
- B. за другу индустријску револуцију
- C. за трећу индустријску револуцију
- D. за четврту индустријску револуцију

(1 бод)

16. Која од наведених планета припада јовијалним планетама?

- A. Меркур
- B. Венера
- C. Марс
- D. Сатурн

(1 бод)

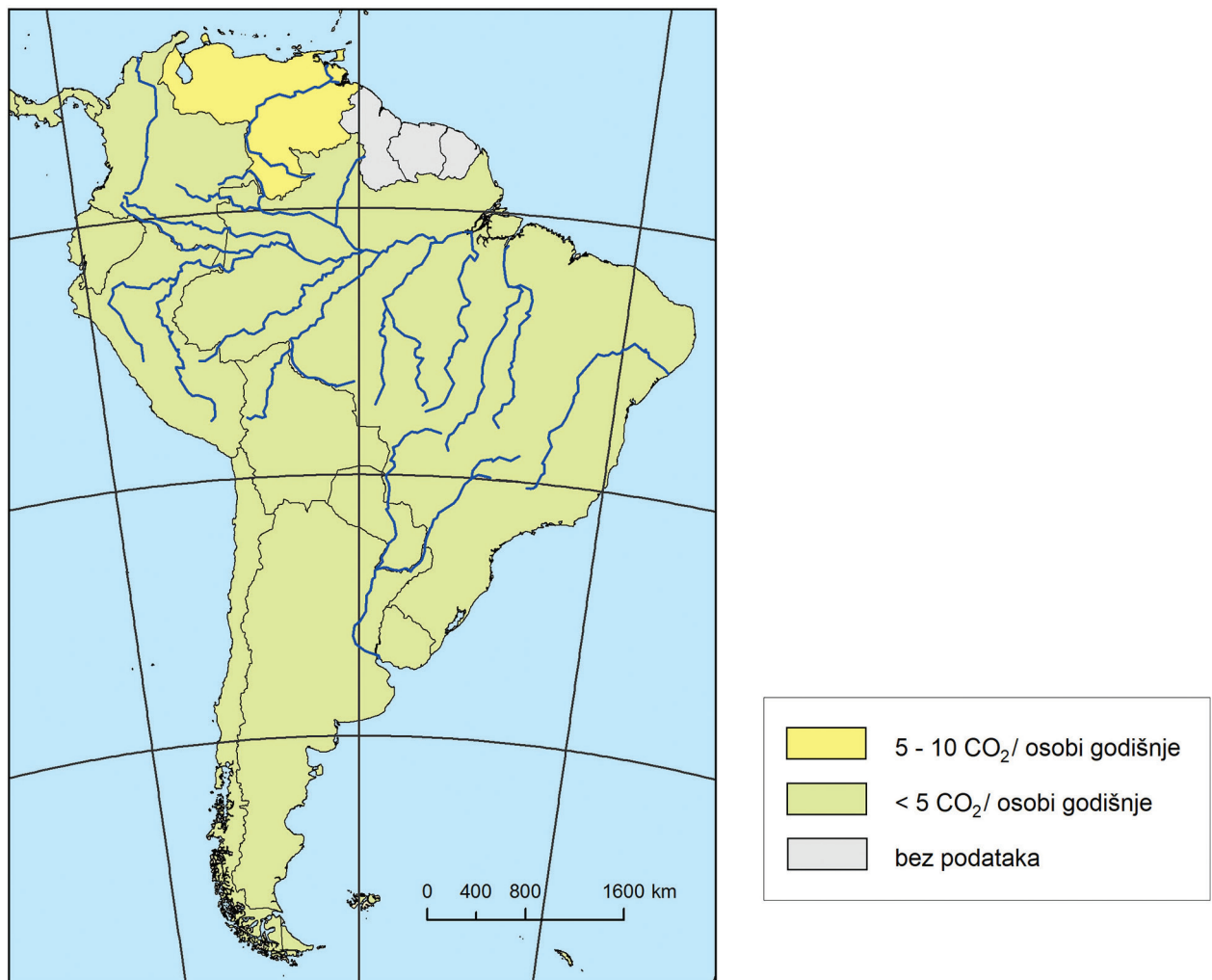
17. Која привредна активност у свету емитира највише метана у атмосферу?

- A. грађевинарство
- B. индустрија
- C. пољопривреда
- D. саобраћај

(1 бод)

18. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Карта приказује емисију CO₂ по становнику у државама Јужне Америке. Који је фактор највише утицао на велику расподелу CO₂ по становнику у држави Јужне Америке која предњачи по том показатељу?

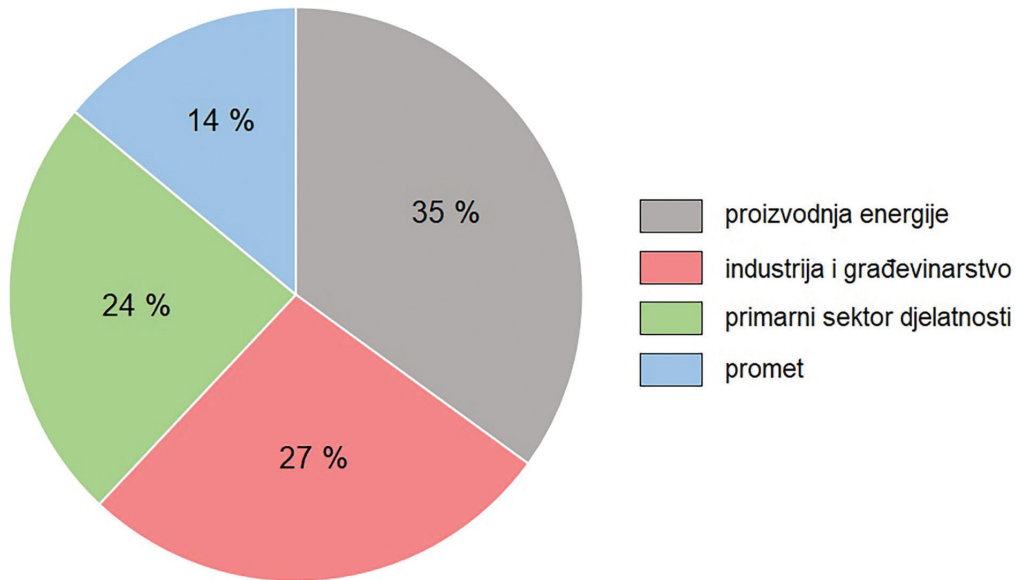
- A. експлоатација нафте
- B. индустријска сарадња са САД-ом
- C. развој пољопривреде
- D. велика концентрација аутомобила

(1 бод)

Географија

---

19. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

Дијаграм приказује глобалну емисију стакленичких гасова по активностима економских сектора. Која група активности има најјачи утицај на глобално загревање?

- A. делатности примарног сектора
- B. индустрија и грађевинарство
- C. производња енергије
- D. саобраћај

(1 бод)

20. Катар је једна од водећих држава света по инвестицијама у мегапројекте. У изградњу којег од наведених инфраструктурних објеката Катар **није** инвестирао у последњих 10 година?

- A. у нуклеарну електрану
- B. у одрживи град
- C. у саобраћајну инфраструктуру
- D. у спортску инфраструктуру

(1 бод)

21. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Које је име реке на простору Хрватске чија се екоремедијација проводи, а приказана је на фотографији?

- A. Корана
- B. Орљава
- C. Сава
- D. Зрмања

(1 бод)

II Задаци краткога одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју, словом или бројем) или допуните реченицу, карту односно таблицу уписивањем садржаја који недостаје или одговорите најмање једном реченицом.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

22. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Које је име жупаније у Хрватској повезане са приложеним примером нематеријалне баштине на UNESCO-ову попису?

(1 бод)

23. Који је назив геолошке епохе у којој живимо?

(1 бод)

24. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Који је назив типа рељефа приказаног на фотографији који је утицао на малу густину насељености у Монголији?

(1 бод)

Географија

---

25. Колико износи температура ваздуха при стандардним атмосферским условима на 1422 m ако температура ваздуха на 266 m износи 23 °C? Заокружите одговор на једну децималу.

Једном реченицом објасните уочену промену.

Простор за рачунање:

Температура ваздуха износи _____.

Објашњење:

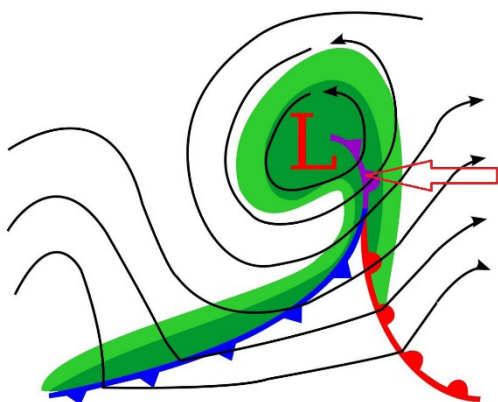

(1 бод)

26. Пажљиво промотрите графички прилог.

Који је назив врсте фронте означене стрелицом?

(1 бод)

Географија

---

27. Пажљиво промотрите приложене фотографије.

Који је назив појаве приказане на једној од фотографија, а која је последица савремених климатских промена и узрок великог броја климатских миграната?

(1 бод)

28. Пажљиво промотрите приложену фотографију и географску карту.

Којим је бројем на карти означено подручје приказано на фотографији? _____

Које је име тог подручја? _____

(1 бод)

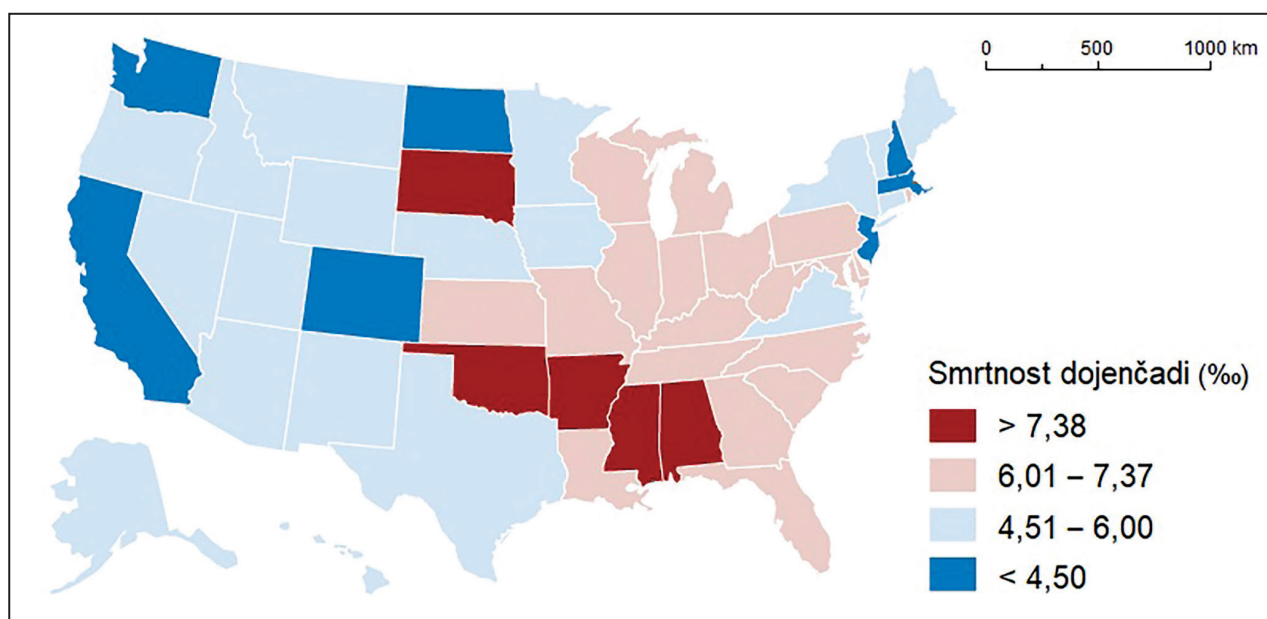

Географија

29. Које је име државе на средњем делу Апенинског полуострва коју се може сматрати енклавом, а ближе је Тиренском него Јадранском мору?

(1 бод)

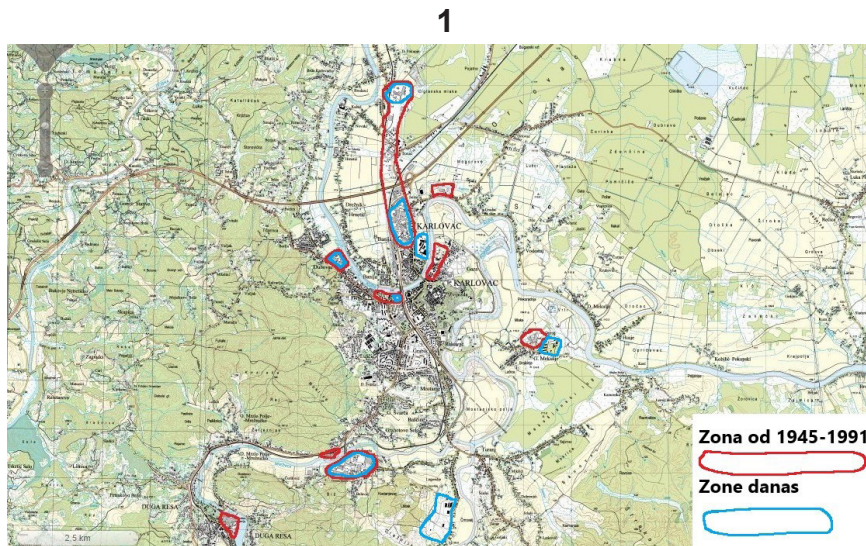
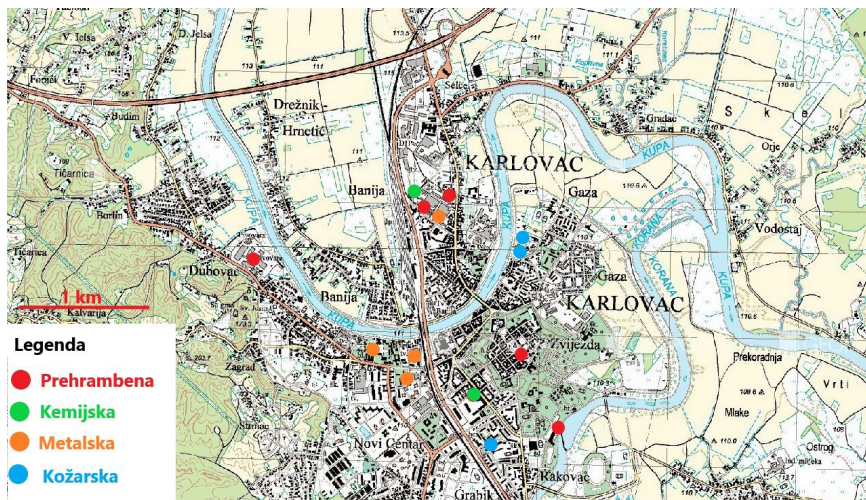
30. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Карта приказује стопе инфантилног морталитета по савезним државама САД-а 2017. године. Које је име регије са највећим бројем савезних држава у којима су стопе инфантилног морталитета највише?

(1 бод)

31. Пажљиво промотрите приложене географске карте.

На карти 1 приказан је просторни размештај индустријских погона у Карловцу пре Другог светског рата, а на карти 2 индустријске зоне у социјалистичком периоду те просторни размештај данашњих индустријских зона.

Објасните најмање једном реченицом какве су промене настале у функционалној структури Карловца.

(1 бод)

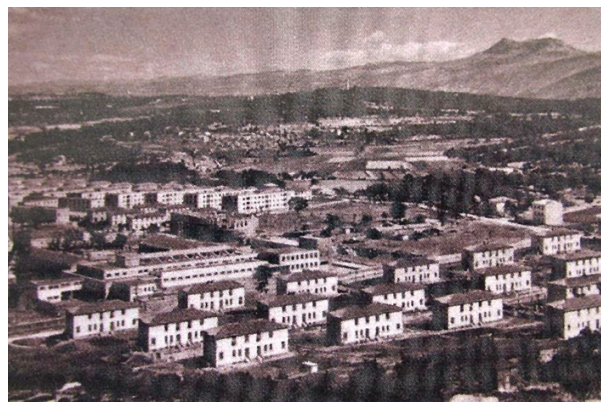
Географија

---

32. Пажљиво промотрите приложене фотографије.

1

2

3

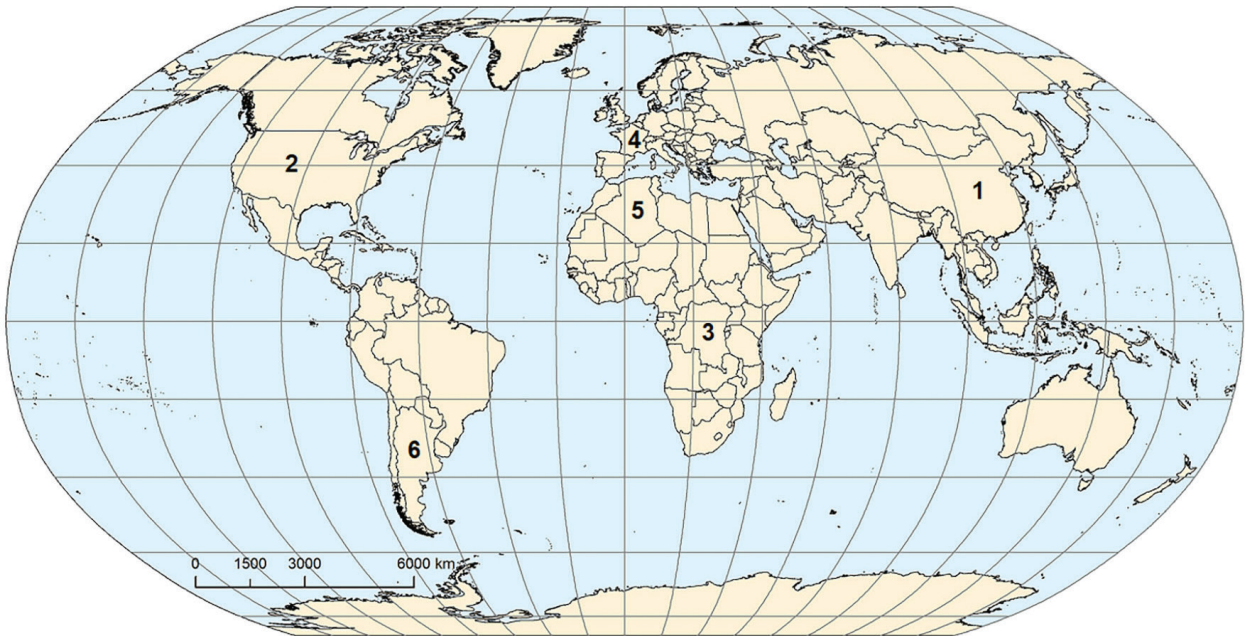
Раша (1) и Лабин (2) истарски су градови настали 1930-их година као архитектонски плански градови. Слично је изграђено и Борово Насеље (3), данас дио града Вуковара. Обзиром на сврху и намену, ти градови припадају одређеном генетском типу. Који је назив таквог типа градова?

(1 бод)

33. Пажљиво промотрите приложену географску карту и табелу.

Таб. 1. Структура БДП-а и привредна структура становништва у одабраној држави 2017. године

Сектори делатности	Удео сектора у БДП-у (%)	Запослени по секторима делатности (%)
Примарни сектор	7,9	27,7
Секундарни сектор	40,5	28,8
Терцијарни сектор	51,6	43,5

Којим је бројем на карти означена држава чији су подаци приказани у табели? _____

Које је име те државе?

(1 бод)

Географија

---

34. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Које је име туристичког места приказаног на фотографији?

(1 бод)

35. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

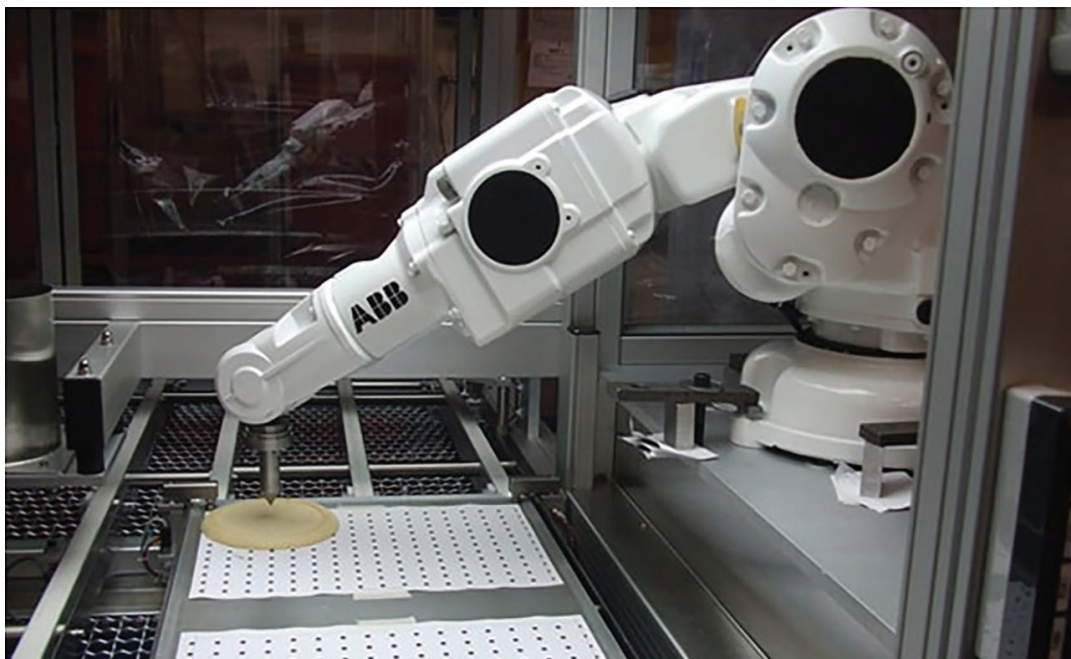

Који је назив процеса деградације земљишта видљивог на фотографији, а последица је наводњавања у аридним крајевима?

(1 бод)

36. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Објасните једном реченицом један негативан резултат процеса роботизације у индустрији.

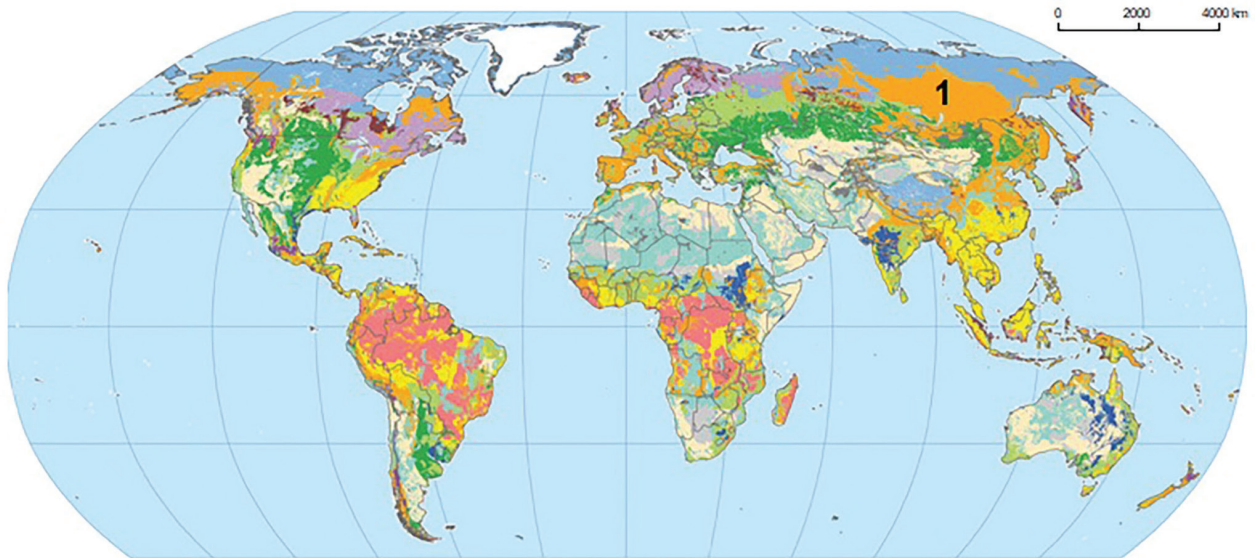

(1 бод)

37. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Који је назив зоналне врсте земљишта означене бројем 1 на приложеној карти?

(1 бод)

Географија

---

38. Пажљиво промотрите приложену табелу.

Таб. 2. Годишња потрошња рибе и рибљих производа по становнику
у одабраним државама (kg по становнику) 1991. и 2011. године

Држава	1991.	2011.
Малезија	47,1	58,1
Република Кореја	42,5	58,1
Португалија	61,7	56,8
Мијанмар	14,6	55,0
Норвешка	44,6	53,4
Јапан	66,7	51,4
Шпанија	35,0	42,4
Финска	32,1	35,6
Камбоџа	12,4	35,5

Које је име државе чији су држављани највише повећали конзумацију рибе у проматраном периоду?

(1 бод)

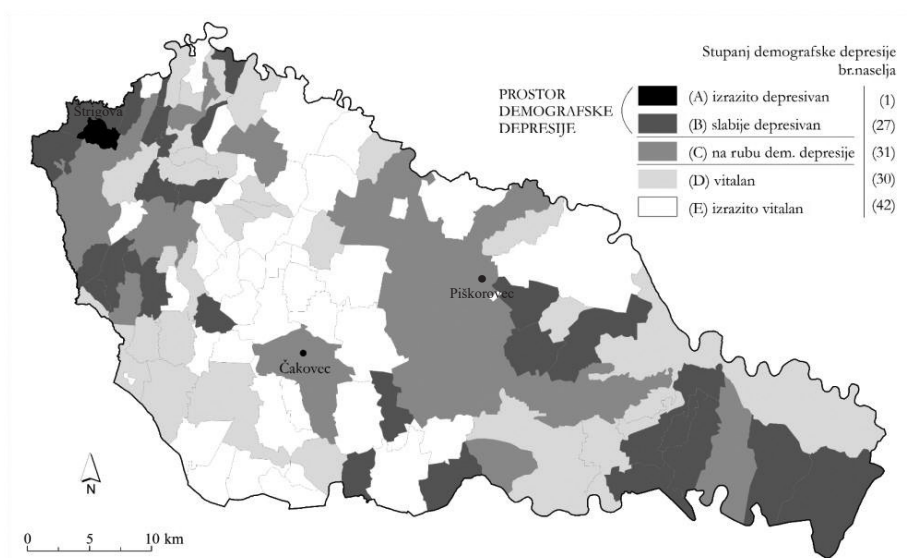
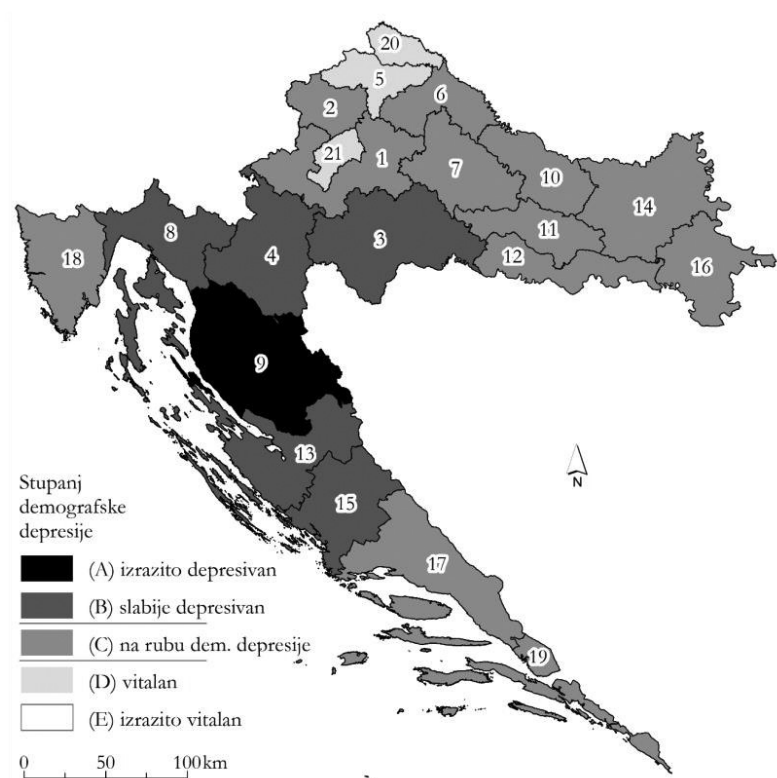
III Задаци продуженога одговора

У следећим задацима одговорите са неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак. Одговоре упишите само на предвиђено место у испитној књижици. Тачан одговор доноси један, два или три бода.

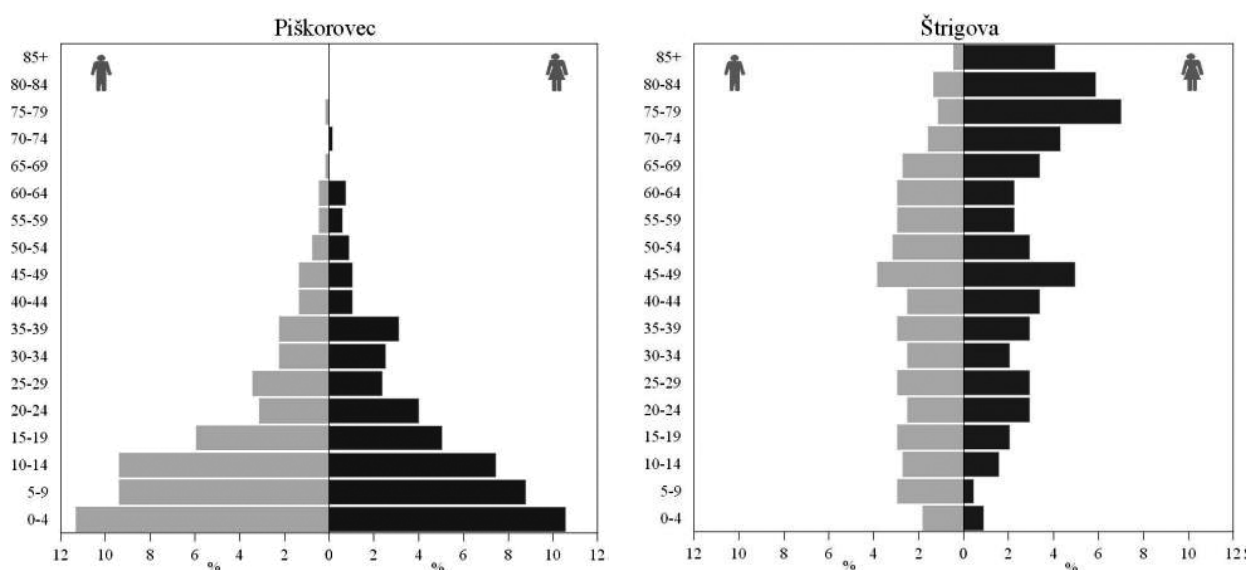

39. Пажљиво прочитајте приложени текст и промотрите графичке прилоге.

У Хрватској се више од 30 година смањује број становника. Још према Попису из 2011. године Хрватска је у стадију дубоке демографске старости, а гледајући према насељима, њих 37% у стадију је дубоке старости, те њих 45% у стадију најдубље старости. Демографски депресивна насеља обележава доминација старог уз мањак младог и зрелог становништва, а витална насеља имају доминантно младо и млађе зрело становништво.

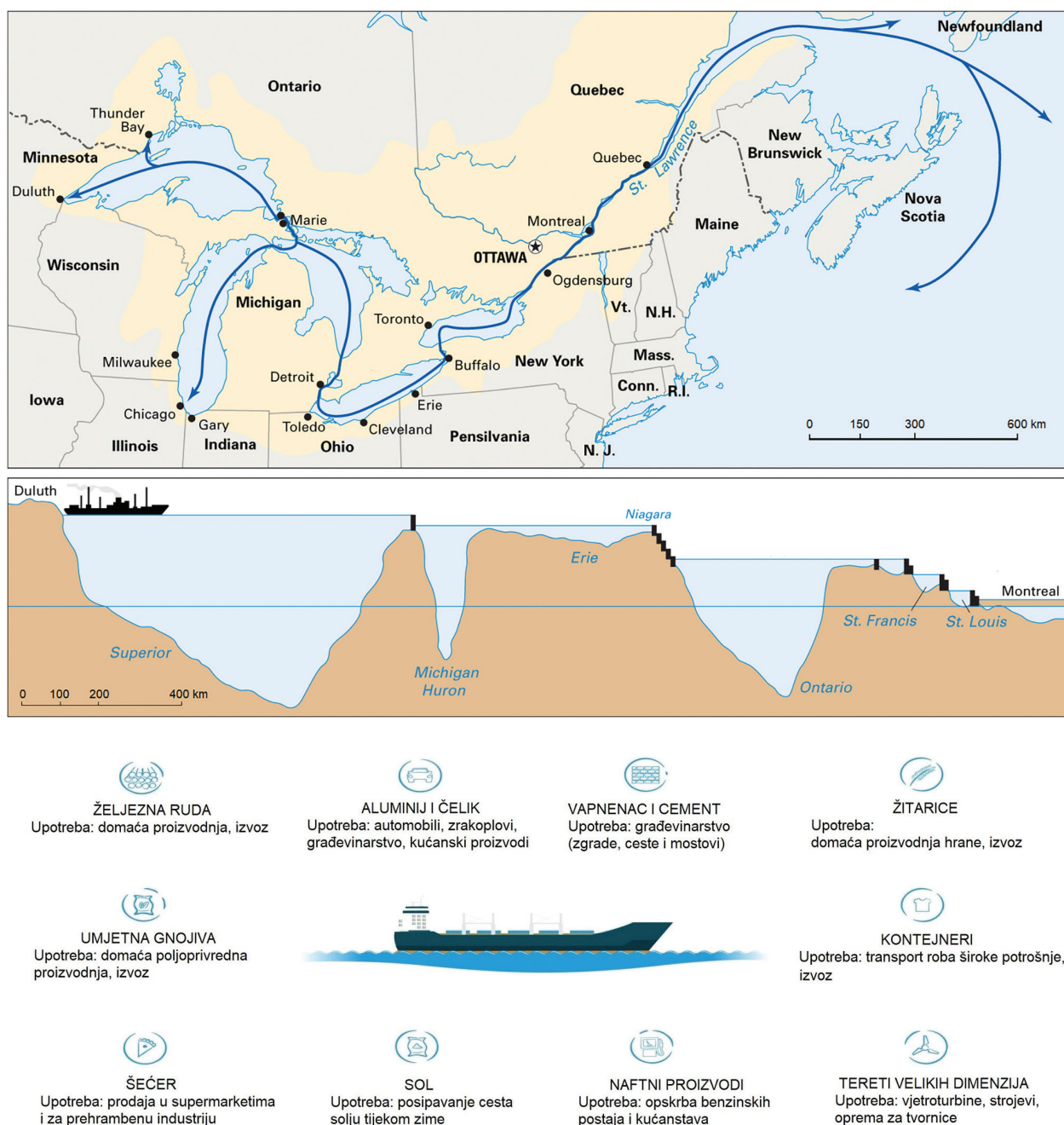
Према графичким прилозима на једном примеру објасните демографско стање Међимурске жупаније у односу на друге жупаније у Хрватској и на два примера унутрашње разлике у Међимурској жупанији.

[illegible]

(3 бода)

Географија

40. Пажљиво промотрите графичке прилоге.

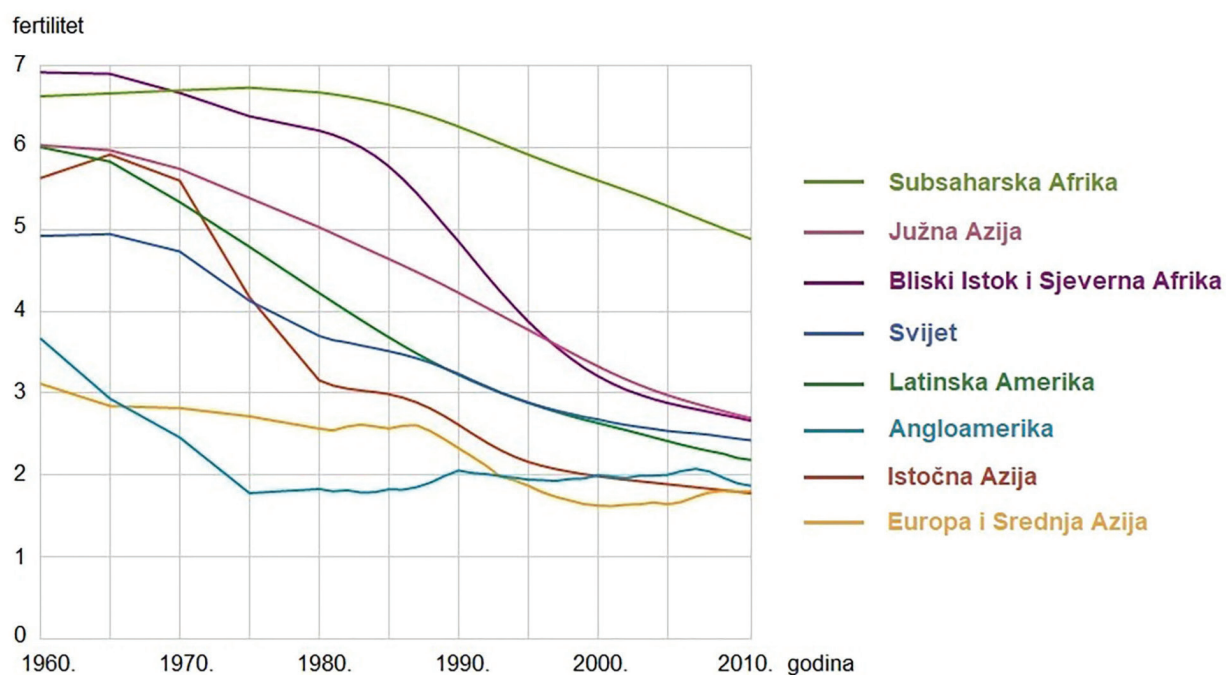

У 2017. години у подручју Великих језера и реке Сент Лоренс отворено је 237 868 нових радних места и превезено је 143,5 милиона тона робе у вредности 35 милијарди USD. Објасните улогу Великих језера и реке Сент Лоренс у домаћој, прекограничној и међународној поморској трговини.

Географија

41. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

Објасните два тренда видљива на приложеном дијаграму те један разлог промене ТФР-а у Субсахарској Африци.

---

42. Пажљиво промотрите приложене фотографије.

Именујте врсте земљишта приказаних на фотографијама те за сваку врсту земљишта наведите традиционалне пољопривредне културе у великим географским регијама Хрватске.

[illegible]

(3 бода)

Празна страница